

Kansainvälistyvän työvoiman haasteet - ulkomaalaisten työoikeudellinen asema rakennusalalla

Ville Wartiovaara

Havaittuja haasteita ulkomaisen työvoiman osalta

- Työskentelyoikeuden valvonta - luvatonta työvoimaa ja hyväksikäytön tunnusmerkistön täyttävää toimintaa työmailla. Perustuu osaltaan tietämättömyyteen (ei kuitenkaan muuta tosiasioita). Työnteko-oikeuden sisällön tarkastamisessa edelleen haasteita
- Heikossa asemassa olevien hyväksikäyttö, erityisesti kolmansista maista tulevat henkilöt
- Ns. piilotettu työvoima urakkaketjussa, kilpiyritykset, kevytyrittäjät (erityisesti ulkomaalaiset)
- Ulkomaalaislain muuttuminen keväällä -23, valvontavelvollisuus laajentunut koskemaan kaikkea työvoimaa työmailla
- Ukrainalainen työvoima - tilapäistä suojelua hakeneet/turvapaikan hakijat/työluvalla työskentelevät
- *Pääurakoitsijalla/rakennuttajalla/tilaajalla on tarvittaessa oikeus saada nähtäväkseen yksittäisen työntekijän työsopimus, palkkakuitit, työaikakirjanpito sekä työajanseurantatiedot. **TA:n on pyydettävä hyväksyntä työntekijältä + em. tiedonsaantioikeuden vahvistus kuittauksella työmaaperehdytyksen yhteydessä.***
→ *Tärkeä lauseke sopimukseen, lisää vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä*

Työsuhde vai yrittäjyyttä - ongelmat lisääntyneet erityisesti ulkomaisten kevytyrittäjien kohdalla

- Viranomaiset (Vero, AVI, ETK), Rakennusliitto ja Rakennusteollisuus ovat todennet työmaakäynneillä kevytyrittäjiin liittyvien ongelmien lisääntyneen tuntuvasti vuoden aikana - ongelmat tulevat kasvamaan, mikäli niihin ei nyt kiinnitetä erityistä huomiota
- Työlainsäädäntö on binääristä - joko henkilö on työsuhteinen tai yrittäjä. Työlainsäädäntö ei tunnista kevytyrittäjyyttä, jossa henkilö laskuttaa laskutuspalveluyritysten välityksellä työn tilaajaa tekemästään työstä, olematta kuitenkaan y-tunnuksen omaava, **yrittäjäriskillä** toimiva taho - (AVI valvoo)
- Valvovat viranomaiset tulkitsevat, onko kyse yrittäjämuotoisesta toiminnasta vai tosiasiallisesta työsuhteesta tapauskohtaisesti ja jälkijättöisesti → vaikutus tilaajavastuulain tulkintoihin sekä työnantajan/tilaajan että mahdollisesti myös pääurakoitsijan vastuisiin esimerkiksi tapaturmien korvattavuuden osalta.
- Laskutussopimuksella, joka on tehty tilaajan ja kevytyrittäjän välillä, ei ole niin suurta painoarvoa, vaan tosiseikoilla, miten työtä tehdään, täyttykö yrittäjyyden tunnusmerkit ja millaisella korvauksella kevytyrittäjä työtään tekee.
- Työsuhteen verhoaminen kevytyrittäjäpalvelusuhteeksi - kyse käytännössä pakollisten työnantajamaksujen ja muiden työnantajavelvollisuuksien kiertämisestä, mikäli kyse ei ole aidosta "yrittäjyydestä"

Uusi hallitusohjelma - lisää työkaluja viranomaisille

- Laskutuspalveluyritysten toimintaa aletaan valvoa - kevytyrittäjyyteen pelisääntöjä
Vähennetään mahdollisuuksia naamioida työsuhhteita yritystoiminnaksi luomalla laskutuspalveluyrityksille rekisteröitymisvelvollisuus sekä velvollisuus tunnistaa asiakkaansa heidän rekisteröityessään vahvan tunnistautumisen tekniikalla.
- Tietojenvaihdon esteitä viranomaisten välillä tullaan poistamaan
Tehostetaan ihmiskaupan torjuntaa ja varmistetaan tietojenvaihto viranomaisten välillä. Ehkäistään ihmiskauppaa poikkihallinnollisesti ja kokonaisvaltaisesti. Torjutaan maahanmuuttoon liittyvää työperäistä hyväksikäyttöä ja turvataan rikoksen uhrien tukipalvelut.